

NGÀY THẾ GIỚI PHÒNG, CHỐNG AIDS

Ngày thế giới phòng chống bệnh AIDS (World AIDS Day) là ngày lễ quốc tế được cử hành vào ngày 1 tháng 12 hàng năm, nhằm nâng cao nhận thức về nạn dịch AIDS do việc lây nhiễm HIV, và để tưởng nhớ các nạn nhân đã chết vì HIV/AIDS.

Ngày thế giới phòng chống bệnh AIDS (World AIDS Day) được James W. Bunn và Thomas Netter, hai viên chức thông tin đại chúng cho *Chương trình toàn cầu về bệnh AIDS* của Tổ chức Y tế Thế giới WHO tại Genève, Thụy Sĩ sáng lập vào tháng 8/1987. Dr. Jonathan Mann - Giám đốc *Chương trình toàn cầu về bệnh AIDS* (nay gọi là *Chương trình chung của Liên Hiệp Quốc về HIV/AIDS*) đã chấp thuận và đồng ý với khuyến nghị về việc tổ chức **Ngày thế giới phòng chống bệnh AIDS** đầu tiên vào ngày 1/12/1988.

Với hình tượng dải băng đỏ, có thể là buộc ở cổ tay hoặc được đeo ở những nơi trang trọng, chính là biểu tượng toàn cầu cho tình đoàn kết với những người nhiễm HIV và những người bệnh AIDS.

Thực tế cho thấy các bệnh xã hội nói chung và AIDS nói riêng đã trở thành một trong các dịch bệnh phá hoại lớn nhất trong lịch sử. Cho đến nay chúng ta vẫn đang tập trung nghiên cứu nhằm tìm ra loại vắc xin, thuốc đặc hiệu để tiêu diệt HIV.

Tình hình dịch HIV/AIDS trên thế giới

- Theo số liệu từ Cục phòng chống HIV/AIDS dựa trên báo cáo của WHO, tính đến đầu năm 2016 thế giới có 35 triệu người nhiễm HIV, 1,5 triệu người chết do AIDS và 119 quốc gia đã báo cáo kết quả có khoảng 95 triệu người đã xét nghiệm HIV.

Tình hình dịch HIV/AIDS tại Việt Nam năm 2017

- Năm 2017 là năm thứ 9 liên tiếp dịch HIV/AIDS ở Việt Nam giảm cả ba tiêu chí: Giảm số người nhiễm mới HIV được phát hiện, giảm số người chuyển sang giai đoạn AIDS và giảm số người tử vong do AIDS.

- Tuy vậy dịch HIV ở Việt Nam vẫn chứa đựng nhiều yếu tố nguy cơ và dịch có thể bùng nổ dịch bất cứ khi nào.

- Theo báo cáo của Cục Phòng, chống HIV/AIDS, Bộ Y tế, trong 9 tháng đầu năm, cả nước phát hiện mới 6.883 người nhiễm HIV, chuyển sang giai đoạn AIDS 3.484 người, số người nhiễm HIV tử vong 1.260 người.

- Khu vực Châu Á và Thái Bình Dương đứng thứ 2 với 13% số nhiễm mới, tương đương 270.000 người. Trong đó, **Việt Nam xếp thứ 5** ở khu vực này sau : sau Ấn Độ, Trung Quốc, Indonesia và Thái Lan.

Đứng trước tình hình đó, Cục Phòng, chống HIV/AIDS, đã chọn chủ đề **“Xét nghiệm HIV sớm – Hướng tới mục tiêu 90-90-90 vào năm 2020”** cho Tháng hành động quốc gia phòng, chống HIV/AIDS năm 2017.

+ 90% số người nhiễm HIV biết được tình trạng nhiễm HIV của mình: Nếu một người nhiễm HIV mà không biết mình nhiễm HIV thì có thể vô tình làm lây truyền HIV cho người thân và cho người khác trong cộng đồng. Hơn nữa nếu chúng ta không biết được ai nhiễm HIV thì không thể tiếp cận và cung cấp được các dịch vụ dự phòng, điều trị và chăm sóc, hỗ trợ cho họ.

+ 90% số người đã chẩn đoán nhiễm HIV được điều trị ARV: Việc điều trị sớm bằng thuốc ARV sẽ giúp cho người nhiễm HIV tiếp tục kéo dài cuộc sống khỏe mạnh, giảm các nhiễm trùng cơ hội. Hơn nữa, việc điều trị sớm bằng thuốc ARV và đúng sẽ làm giảm khả năng lây nhiễm HIV cho cộng đồng và giảm lây truyền HIV từ mẹ sang con. Như vậy điều trị ARV cũng là dự phòng lây nhiễm HIV.

+ 90% số người được điều trị ARV kiểm soát được tải lượng vi rút ở mức thấp để sống khỏe mạnh và giảm nguy cơ lây truyền HIV sang người khác: Việc kiểm soát tải lượng vi rút HIV ở mức thấp dưới ngưỡng phát hiện là chỉ báo quan trọng liên quan đến chất lượng và tuân thủ điều trị bằng thuốc kháng HIV. Tải lượng HIV ở mức thấp dưới ngưỡng phát hiện sẽ giúp người nhiễm HIV sống khỏe mạnh và giảm nguy cơ lây truyền HIV qua các con đường.

Chỉ có xét nghiệm mới giúp một người biết tình trạng nhiễm HIV

- Do thời kỳ ủ bệnh (nhiễm HIV không có triệu chứng) khi nhiễm HIV kéo dài nhiều năm nên người nhiễm HIV vẫn khỏe mạnh bình thường. Vì vậy nhìn bề ngoài không thể biết được một người có nhiễm HIV hay không. Chỉ có xét nghiệm mới biết một người có bị nhiễm HIV hay không.

- Mặc dù chỉ có xét nghiệm mới biết một người có nhiễm HIV hay không nhưng vẫn còn nhiều người cho rằng nhìn bề ngoài có thể biết một người nhiễm HIV. Đây là sự hiểu sai và có thể do trước đây khi truyền thông, người ta thường mô tả hình ảnh người nhiễm HIV ở giai đoạn suy giảm miễn dịch nặng (giai đoạn AIDS) gầy gò, ốm yếu, da bọc xương.

Xét nghiệm giúp giải tỏa băn khoăn lo lắng cho người có hành vi nguy cơ

- Xét nghiệm HIV sẽ giúp bạn giải quyết những lo lắng băn khoăn về nhiễm HIV, đồng thời giúp một người biết cách dự phòng lây nhiễm HIV cho bản thân mình và người thân.

- Khi kết quả xét nghiệm HIV là “âm tính” sẽ giải tỏa được những băn khoăn lo lắng về tình trạng nhiễm HIV của mình. Khi làm xét nghiệm, cán bộ tư vấn sẽ giúp bạn biết cách dự phòng lây nhiễm HIV.

- Ngay cả trong trường hợp kết quả xét nghiệm là “đương tính” (khẳng định bạn đã nhiễm HIV) thì điều đó cũng giúp bạn dự phòng lây nhiễm HIV cho người thân, có kế hoạch tốt hơn cho cuộc sống và tiếp cận điều trị cũng như các dịch vụ chăm sóc sức khỏe kịp thời.

Biết tình trạng nhiễm HIV sớm để được chăm sóc và điều trị ARV kịp thời

- Hiện nay vẫn có nhiều người cho rằng nhiễm HIV không có thuốc điều trị khỏi do vậy không cần thiết phải đi xét nghiệm HIV và vì có biết cũng không giải quyết được gì. Nhưng hiểu như vậy là không đúng.

- Mọi người cần biết về tình trạng nhiễm HIV của mình càng sớm sẽ càng tốt, bởi vì:

+ Biết sớm tình trạng nhiễm HIV sẽ giúp chủ động dự phòng lây nhiễm HIV cho người thân trong gia đình và những người khác. Rất nhiều trường hợp đáng tiếc do không biết tình trạng nhiễm HIV nên đã “vô tình” làm lây truyền HIV sang người thân trong gia đình và lây truyền HIV từ cha, mẹ sang con.

+ Dù chưa có thuốc điều trị triệt để (khỏi hẳn) HIV, nhưng thuốc kháng vi rút (ARV) hiện nay đã giúp người nhiễm HIV kéo dài cuộc sống khỏe mạnh và giảm khả năng lây truyền HIV cho người khác.

+ Các nghiên cứu khoa học gần đây khẳng định rằng, ngoài lợi ích giúp người nhiễm HIV khỏe mạnh, điều trị thuốc kháng vi rút sớm có tác dụng ức chế sự sinh sôi của HIV và qua đó làm giảm nguy cơ lây truyền HIV từ người nhiễm HIV sang người khác qua tới 96%.

+ Khi xét nghiệm và biết tình trạng nhiễm HIV sớm, người nhiễm sẽ được điều trị HIV kịp thời, giúp giảm chi phí thuốc men, chi phí khám chữa bệnh và chi phí nằm viện, trong khi người nhiễm HIV lại sống khỏe mạnh, dài lâu, có thể lao động, học tập như những người khác. Nhiều nghiên cứu cũng chỉ ra rằng người nhiễm HIV nếu được điều trị sớm và tuân thủ điều trị sẽ có tuổi thọ tương đương với người không nhiễm HIV.

Dịch vụ xét nghiệm HIV đã được triển khai rộng khắp cả nước

Hiện nay hầu hết các cơ sở y tế đều đã có thể xét nghiệm sàng lọc để phát hiện sớm lây nhiễm HIV. Theo báo cáo, cả nước có khoảng hơn 1.000 cơ sở y tế có khả năng xét nghiệm sàng lọc HIV. Gần trường mình thì có khoa tham vấn và hỗ trợ cộng đồng.

Nhưng nhiều người nhiễm HIV vẫn chưa biết tình trạng nhiễm HIV

- Mặc dù xét nghiệm HIV quan trọng như vậy, nhưng nhiều người nhiễm HIV vẫn chưa biết tình trạng nhiễm HIV. Theo ước tính, Việt Nam hiện có khoảng 250.000 người nhiễm HIV hiện còn sống, tuy nhiên chỉ có khoảng gần 200.000 người nhiễm HIV được quản lý.

- Như vậy vẫn còn hơn 50.000 người nhiễm HIV chưa biết tình trạng nhiễm HIV. Họ sẽ có thể “vô tình” là nguồn lây nhiễm HIV cho cộng đồng do không được tư vấn và tiếp cận các dịch vụ dự phòng, họ cũng không được tiếp cận các dịch vụ điều trị ARV sớm để bảo vệ sức khỏe cho chính bản thân họ và làm giảm lây truyền HIV ra cộng đồng.

- Cũng dựa trên ước tính trên, hiện Việt Nam mới chỉ có gần 80% người nhiễm HIV biết tình trạng nhiễm HIV của mình, trong khi chỉ còn 3 năm để đạt tới mục tiêu 90% thứ nhất, đó là khoảng cách lớn cần sự nỗ lực của mỗi cá nhân và cả cộng đồng.

Mặc dù gần đây, việc điều trị và phòng chống HIV đã được cải thiện ở nhiều vùng trên thế giới, nhưng tỉ lệ người mắc HIV và số lượng người chết vì AIDS vẫn là rất lớn. Vì vậy, biết cách tự phòng cho mình và cho cộng đồng cũng như tuyên truyền cho mọi người cùng hiểu biết được coi như là một vắc xin để phòng ngừa HIV/AIDS hiện nay./.

Tháng 12/2017

NHÓM SINH